

Moralni pomisleki o presaditvi srca

Svet ima novo modo: presaditev srca. Mo-
do seveda v boljšem smislu; toda dosedanja
poskusa dr. Bernarda v Capetownu sta takoj
našla posnemovavce v angleško govorečem
svetu in kaj kmalu bomo slišali o takih
operacijah tudi iz Sovjetske zveze in iz dru-
gih držav. Kot znano, so ravno v Sovjetski
zvezi že pred časom delali take poskuse na
pseh, ki so se baje posrečili. Zdaj je izjavil
neki ameriški zdravnik, ki je tudi že opravi-
lil tako operacijo, da je presaditev srca pri
človeku celo lažja kot pri psu. Dr. Barnard
pa meni, da bodo čez leta lahko presajali
ljudem srca opic in svinj.

Prvemu navdušenju nad tem novim zma-
goslavjem kirurgije pa so tudi že odgovo-
rili prvi skeptični in kritični glasovi. Oglasi-
li so se nekateri sloviti zdravniki in se iz-
javili proti presaditvi srca, vsaj v današnji
obliki, ko presajajo srce iz pravkar umrlega
človeka v drugega. To lahko privede do hu-
dih moralnih odklonov, ker bodo zdravniki,
ki bodo hlepeli iz želje po slavi ali da bi
rešili na srcu bolnega človeka, za katerega
jim gre, komaj čakali, da jim pride v roke
kak ponesrečenec v dozdevno zadnjih zdi-
ljajih. Nestrpno bodo prežali na njegov zad-
nji dih, da mu bodo že v naslednjem hipu
odprli prsni koš in izrezali srce. Kdo more
jamčiti, da bodo res storili vse, da bi rešili
takega ponesrečenca, če pa jim bo toliko
do nove srčne presaditve, ki naj bi jim pri-
nesla ugled in denar? Ali se jih ne bo po-
lotila skušnjava, vsaj manj trdne med njimi,
da bi nekoliko »pospešili« dozdevno neizog-
ibno smrt tistega, ki naj bi »dal« srce bol-
niku?

Pojavljajo pa se še drugi zapleteni moral-
ni problemi, kajti presaditev srca pomeni si-
lovit poseg v telesno in verjetno tudi v du-
ševno bit človeka in jo mora nujno zelo
spremeniti. In kaj potem, ko bo hodil člo-
vek okrog z opičjim ali s svinjskim srcem?
Ali ne bo imelo to nobenih psiholoških in
moralnih posledic zanj?

Ti pomisleki se zdijo upravičeni, po dru-
gi strani pa ima svojo težo tudi misel, da
je človeško življenje vendarle zelo dragoce-
no in da je treba storiti vse, kar zmore zdrav-
niška veda in kar je moralno opravičljivo,
da bi ga rešili. Tudi dozdevno na smrt bol-
an človek bi lahko človeštvu — vsaj v iz-
jemnih primerih — daroval še veliko od
svojega uma in duševnih kvalitiet, če bi ostal
po presaditvi srca živ in bi vsaj delno ozdrav-
el. Zakaj ne bi presajali iz mrtvega človeka
v živega srca, ko pa presajajo ledvice in
druge organe in tudi transfuzije krvi pome-
nijo pretakanje žive in življenjsko važne
substancie iz enega človeka v drugega. V bi-
stvu gre pač le za to, kakor pri vsakem za-
pletenem problemu, da ostanejo zdravniki
na poti poštenja in morale ter izprašajo svo-

(Nadaljevanje na 3. strani)

JUGOSLOVANSKI OBISK V RIMU

V ponedeljek se je v Rimu obnovila par-
lamentarna in politična dejavnost, ki je
počivala med božičnimi in novoletnimi
prazniki. Najvažnejši dogodek teh prvih
dni poživljene vladne dejavnosti pa je bil
obisk jugoslovanskega ministrskega pred-
sednika Mika Špiljaka v spremstvu zuna-
njega ministra Nikežiča v Rimu. Njun ur-
adni obisk v italijanski prestolnici je tra-
jal dva dni. To je bil diplomatski dogodek,
ki sta mu tako italijanska kot jugoslovan-
ska vlada pripisali veliko važnost.

Italijanski ministrski predsednik Moro
je izjavil v zvezi s tem obiskom o italijan-
sko-jugoslovanskih odnosih: »Naši odnosi
so konkreten, zadovoljiv vzgled nečesa več
kot samo mirnega sožitja.« Podobne izja-
ve so dali tudi na jugoslovanski strani in
naglašali pomen odprte meje in prijatelj-
skega sodelovanja med obema državama,
ki ju povezuje ne le zemljepisno sosed-
stvo, ampak tudi skupni koristi na mar-
sikaterem področju, zlasti še na gospodar-
skem. V preteklosti — so ob tej priložno-
sti naglasili odgovorni jugoslovanski držav-
niki — je prišlo med narodi obeh držav
večkrat do ostrih in razumljivih nasprotij,
toda danes se vedno bolj zavedajo svojih
skupnih interesov in nujnosti mirnega in
prijateljskega sodelovanja v skupen prid.

SARAGAT BO OBISKAL JUGOSLAVIJO

Uradni obisk jugoslovanskih državnih
je trajal dva dni. Miko Špiljaka je sprejel
tudi predsednik republike Saragat, katere-
mu je jugoslovanski predstavnik izročil po-
vabilo predsednika Tita, naj uradno obiše
Jugoslavijo. Saragat je vabilo sprejel, na-
tančni datum obiska pa bodo določili po
redni diplomatski poti.

Predmet razgovorov med odposlanstvom
dveh vlad je bil najprej pregled stanja
dvostranskih odnosov, zlasti ni področju
gospodarskega sodelovanja in trgovinske iz-
menjave. Državniki so si dalje izmenjali
mnenja o svetovnem političnem položaju,
pri čemer so zlasti vzeli v pretres dogode-
ke v Vietnamu, stanje na Srednjem Vzhodu,
vprašanje razorožitve in odnosov med
Zahodom in Vzhodom.

Ob zaključku razgovorov je bilo izdano
skupno poročilo, ki najprej poudarja, da
je srečanje označevalo »vzdušje odkrito-
srčnosti in razumevanja«. O vprašanju utr-
jevanja miru se obe strani strinjata —
nadaljuje poročilo — da more Organizacija
Združenih narodov odigrati važno in po-
membno vlogo ter da si je treba prizade-
vati za sprejem konkretnih ukrepov, ki naj
omogočijo sklenitev sporazuma o nerazšir-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŠPILJAK PRI PAPEŽU

V sredo je predsednika Špiljaka sprejel
papež Pavel VI. V svojem pozdravnem na-
govoru je jugoslovanski državnik najprej
poudaril prizadevanja svoje vlade za utr-
ditev miru na svetu in še posebej naglasil,
da so ta prizadevanja najvišji smoter jugo-
slovanske mednarodne dejavnosti. Špiljak
je še dejal, da njegova vlada in jugoslo-
vanski narodi visoko cenijo napore papeža
Pavla VI. za ohranitev miru. Izrazil je tu-
di zadovoljstvo glede odnosov med sv. sto-
lico in Jugoslavijo in poudaril prepričanje,
da se ti odnosi s skupnimi napor in v du-
hu vzajemnega razumevanja lahko še po-
globijo. »Jugoslovanska vlada — je na kon-
cu dejal Špiljak — si je prizadevala in
si prizadeva za vzpostavitev dobrih odno-
sov med katoliško Cerkvijo in Jugoslavijo,
kot se trudi za dobre odnose z vsemi dru-
gimi verskimi skupnostmi v državi. Pre-
pričani smo namreč, da so ljudje lahko
dobri verniki in hkrati dobri ter zvesti
državljeni,« je zaključil svoj govor pred-
sednik Špiljak.

Pavel VI. se je pristrčno zahvalil za po-
zdrave, ki mu jih je po predsedniku Špi-
ljaku poslal maršal Tito, in izrazil svoje
zadovoljstvo nad dejstvom, da so njegova
prizadevanja za mir našla tako velik odziv

pri jugoslovanski vladi in jugoslovanskih
narodih. »Z našimi prizadevanji — je po-
udaril papež — opozarjamo tiste, ki so
odgovorni za usodo narodov, na veliko mor-
alno dolžnost, da z iskrenimi in lojalni-
mi pogajanjmi iščejo častno rešitev vojne,
ki divja na nekaterih področjih, in da
hkrati ohranijo mir tam, kjer je lahko
ogrožen.« Tudi Pavel VI. je izrazil zado-
voljstvo glede odnosov med sv. stolico in
Jugoslavijo ter nato omenil glavna vpraša-
nja, ki zanimajo katoliško Cerkev v Ju-
goslaviji.

Sprejem je potekal v izredno pristrčnem
vzdušju in je trajal nad 45 minut. Omeni-
ti moramo, da je to prvi obisk kakega vi-
sokega jugoslovanskega predstavnika v Va-
tikanu.

—0—

ŠPILJAK SPREJEL PREDSTAVNIKE MANJŠINE

Jugoslovanski predsednik zveznega izvrš-
nega sveta Mika Špiljak je v sredo, 10. t.
m., sprejel v Rimu odposlaništvi Slovenske
skupnosti in Slovenske kulturno gospodar-
ske zveze Odposlanstvo Slov. skupnosti sta
sestavljala dr. Jože Škerk in dr. Teofil Sim-
čič, v odposlanstvu SKGZ pa so bili Boris
Race, dr. Peter Sancin in Izidor Predan.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 14. januarja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Poslednji Mohokanec«. Napisal James Fenimore Cooper, prevedel in dramatisiral Dušan Pertot. Drugi del: »Napad ob zori«. Vodi Lojzka Lombar; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in na čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.45 Popevke za nedeljski popoldan; 15.30 »To pojde na vaš račun«. Radijska igra, napisal Ludvik Aškenazy, prevedla Jelja Rehar. Igra R.O.; 17.30 Prijatelji zobrovskega petja, pripravlja Janko Ban; 18.00 Koncert v miniaturo; 18.30 Iz pesniških gajev: »Aldo Palazzeschi«, pripravlja Marija Kacin; 20.30 Iz Slovenske folklore: Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico januarja; 22.10 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 15. januarja, ob: 11.40 Radio za šole (za srednje šole); 12.10 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za srednje šole); 18.30 Iz Franckovega in Britnovega opusa; 20.50 Kulturni odmevi; 22.30 Slovenski solisti. Violončelist Vlado Požar, pri klavirju Leon Engelman. Risto Savin: Sonata.

• TOREK, 16. januarja, ob: 12.00 Iz Slovenske folklorne: Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico januarja; 17.20 Slovenščina za Slovence — pripravlja prof. Martin Jevnikar; 17.40 Bruno Niece: Veliki pomorščaki: »Začetek plovbe«, prevod Gojmir Budal; 18.30 Koncertisti naše dežele; Plošče za vas, juž oddaja. Pripravlja Danilo Lovrečič; 20.35 Ludwig van Beethoven: »Fidelio«. lir. drama v dveh dejanjih.

• SREDA, 17. januarja, ob: 11.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Brali smo za vas; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.20 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 17.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.30 »Razvoj renesanse v Sloveniji« (Andrej Rijavec); 19.10 Zdravniška posvetovalnica; 19.20 Razkuštrane pesmi; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.125) Za vašo knjižno polico.

• ČETRTEK, 18. januarja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Tri in ena — Sobotni variete. Besedilo Danila Lovrečiča; 17.20 Pregled zgodovine italijanskega slovstva; Marija Kacin: »Značilne poteze 17. stoletja; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Orkester Radiotelevizije iz Ljubljane vodi Uroš Prevoršek; 19.10 Pisani balonški, radijski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 20.35 »Siesta krokodilov«. Radijska drama, napisal Leocadio Machado, prevedla Jelja Rehar. Igra R.O., režira Jože Peterlin; 22.30 Skladbe davnih dob.

• PETEK, 19. januarja, ob: 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Gospodinja nakupnice; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Zbor »Prosek-Kontovel« pod vodstvom Milana Pertota; 18.30 Godalni orkester »Tübinger Solisten« s sodelovanjem pianistke Marije Kalamkarian; 19.10 Novele XX. stoletja: Italo Calvino: »Noč števil«, prevod Franc Jeza; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe.

• SOBOTA, 20. januarja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Kulturni odmevi; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste; 16.10 Pregled slovenske dramatike. Pripravila Jože Peterlin in Josip Tavčar. Enajsta oddaja. oPmen Antona Medveda v razvoju slovenskega dramskega pesništva; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.40 Lepo pisanje — vzori in zledi mladega rodu. Pripravil Jože Seražin; 18.00 Zbor »Jacobus Gullus« iz Trsta pod vodstvom Ubalda Vrabca; 19.10 Družinski obzornik; 20.45 Tri in ena — sobotni variete; 21.20 Vabilo na ples; 22.40 Za prijeten konec tedna.

TEDENSKI KOLEDARČEK

14. januarja, nedelja: Srečko, Feliks
15. januarja, ponedeljek: Pavel, Veljko
16. januarja, torek: Tomislav, Oton
17. januarja, sredo: Anton, Zvonimir
18. januarja, četrtek: Vera, Sv. Petra stol
19. januarja, petek: Marij, Mara
20. januarja, sobota: Fabijan, Zivojin

Sprememba na Češkoslovaškem

Centralni komite češkoslovaške komunistične partije je ob koncu preteklega tedna izvolil za novega glavnega sekretarja partije Aleksandra Dubčeka. Dubček je Slovak in umerjen komunist, baje protistalinist. Zamenjal je Novotnyja, ki je opravljal 15 let funkcijo partijskega sekretarja in je veljal za stalinista. Menijo, da se bo češkoslovaška komunistična partija pod Dubčekom rešila slepe pokorščine Moskvi in se približala samostojnejšim komunističnim državam, npr. Romuniji.

Novotny ostane le predsednik republike. Tuji časnikarji, ki so v soboto obiskali Prago, so poročali, da je imelo mesto praznično vzdušje, ko se je po 15 letih rešilo Novotnyeve vlade. K padcu tega so največ pripomogli slovaški komunisti, naveličani njegovega centralizma po sovjetskem vzoru.

KOLIKO NAS JE?

Po najnovejših statističnih podatkih znaša število Slovencev 2,200.000. Razdelijo se na matično državo, na nas v zamejstvu, ki sestavljamo zaradi teritorialne neprekinjenosti enotno narodno ozemlje, in na skupine v izseljenstvu. Po tej razdelitvi je račun sledeči: v Jugoslaviji živi danes 1,700.000 Slovencev, in sicer 1,615.000 v Sloveniji, ostali po drugih zveznih republikah.

Približno 100.000 Slovencev živi na obmejnem ozemlju Koroške in Primorske, tako da štejemo danes na strnjemem narodnostnem ozemlju 1,715.000 Slovencev. Točno število pripadnikov slovenske etnične skupnosti na Koroškem, kakor tudi pri nas žal še ni ugotovljeno. Državne oblasti se za takšno statistiko sploh niso potrudile, vse naše politične organizacije pa so do sedaj narodni katastrofi docela zanemarile.

V drugih deželah, v izseljenstvu so pa Slovenci takole porazdeljeni: v ZDA približno 300.000, v Kanadi 20.000, v Argentini 30.000 in v Avstraliji 22.000.

V evropskih državah, zunaj strnjenege narodnostnega ozemlja živi približno 30.000

Slovencev. V Zahodni Nemčiji jih je kakih 15.000, v Franciji 10.000, v Avstriji (brez južne Koroške) 6000, v ostalih državah 9000.

Od celotnega števila 2,200.000 Slovencev jih živi 78 odstotkov v Jugoslaviji, 22 odstotkov pa v drugih deželah zunaj nje.

NA VIDIKU POGAJANJA?

Razširili so se glasovi, da bo dunajski nadškof kardinal König vodil papežovo odposlanstvo v Hanoj, da bi posredovalo za izmenjavo vojnih ujetnikov. Sondiralo pa bo tudi glede mirovnih pogajanj.

Slišati je tudi, da so v teku razgovori med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo, ki naj bi posredovale v Hanoju, da pride do pogajanj.

POLITICNO POTOVANJE PREDSEDNIKA TITA

Jugoslovanski predsednik Tito je odpoval v soboto na politični obisk v afganistansko prestolnico Kabul, kot gost kralja Mohameda Zahira. Poleg žene ga spremljajo nekateri funkcionarji, med njimi zvezni sekretar za finance Janko Smole.

Pri razgovorih v Kabulu so ugotovili, da imajo podobne poglede na mednarodni položaj, zlasti na položaj v Aziji, in sklenili povečati medsebojne stike, posebno gospodarske in tehnične.

V sredo pa je prispel Tito na sedemdnevni obisk v Pakistan.

ODLOŽEN ARABSKI VRHUNSKI SESTANEK

Arabski vrhunski sestanek, na katerem bi se morali zbrati državni poglavarji arabskih držav 17. januarja v Rabatu, je bil na egiptovsko željo odložen za nedoločen čas. Vzrok so baje dogodki v Jemenu, ki bi mogli povzročiti nove razprtije med arabskimi voditelji.

Poročajo tudi, da so začeli Egipčani čistiti Sueški prekop. Radi bi izvlekli iz njega blokirane ladje. Pričakovati je, da se Izraelci temu ne bodo upirali.

Jugoslovanski obisk v Rimu

(Nadaljevanje s 1. strani)

janju atomskega orožja, pri čemer naj se upoštevajo zakonite koristi vseh držav.

O položaju na Srednjem Vzhodu in v Sredozemlju bosta obe državi — pravi poročilo — tudi v bodočnosti podpirali delo Organizacije Združenih narodov, kar zadeva Vietnam, pa se državi strinjata, da je mogoče najti rešitev kočljivega problema le na osnovi ženevskih sporazumov.

DVOSTRANSKI ODNOSI IN MANJSINE

O dvostranskih odnosih omenja poročilo željo obeh držav po poglobitvi medsebojnih stikov na vseh ravneh. V tej zvezi je bilo ponovno poudarjeno, da bo Italija podprla jugoslovanska prizadevanja za sklenitev posebne trgovinske pogodbe z Evropskim skupnim tržiščem. Kot je znano, pripisujejo Jugoslovani veliko važnost temu vprašanju, ker je to tesno povezano z gospodarsko reformo, ki jo že dve leti izvajajo v svoji državi.

V poročilu najdemo tudi odstavek, ki se neposredno tiče naše slovenske manjšine.

Odstavek se glasi: »Predsednika (vlad) sta v podrobnostih ugotovila, da so vprašanja, ki so bila predmet preučitve med obiskom Mora v Beogradu, v dobršni meri na poti reševanja, glede preostalih zadev pa so poglobili njih tehnične plati, in so izrazili željo, da se zastavijo vse sile, da se točno opredelijo z namenom, da se ugotovi potrebam zainteresiranega prebivalstva. Obe strani sta — v pristrnem ozračju razgovorov — poudarili namere, di pospešujeta v vedno večji meri razvoj — in to tudi s prispevkom obeh etničnih skupin — odnosov med obema državama in da iščeta, kjer je to potrebno, nove stične točke, in da se trudita za vedno bolj prijateljsko in konstruktivno politiko dobrega sosedstva ob spoštovanju obojestranskih interesov, pri čemer bosta s trdno voljo zasledovali skupne smotre miru ter delovnega in pomirjevalnega sožitja.«

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Kardinal Šeper imenovan v rimsko kurijo

Papež Pavel VI. je imenoval zagrebškega nadškofa, kardinala Šeperja za prorektorja svete kongregacije za verski nauk. Nasledil bo kardinala Ottavianija, ki je odstopil. Opazovalci menijo, da bo kardinal Šeper pomagal prenoviti to najvažnejšo ustanovo rimske kurije, v duhu drugega vatikanskega koncila. Opozarjajo tudi na dejstvo, da je prišlo do tega imenovanja prav med obiskom jugoslovanskega ministrskega predsednika Mika Špiljaka v Rimu. Ta pa je, kot znano, Hrvat, enako kot kardinal Šeper. Vendar s tem ni rečeno, da je oboje v kaki neposredni zvezi.

Kardinal Šeper je bil že lani v jeseni na škofovski sinodi v Rimu izvoljen za predsednika komisije za vprašanja katoliškega nauka v okviru kongregacije. To njegovo imenovanje si tolmačijo tudi kot težnjo, da bi dali vodilnim ustanovam katoliške Cerkve bolj mednarodno značaj, kot je tudi v skladu z mednarodnim poslanstvom katoliške Cerkve, medtem ko so doslej prevladovali v vrhovih italijanski kardinali, kot posledica dejstva, da leži Vatikan v srcu katoliške Italije.

Pri slovenskih duhovnikih in vernikih, posebno pri nas v zamejstvu, je vzbudilo

Pisma uredništvu

Prejeli smo

Spoštovano uredništvo,

v italijanskem tisku sem brala pred nekaj dnevi žalostno zgodbo o neki 42-letni ženski, Adele Tahier, ki so jo zaprli v Turinu, ker je izmaknila v neki veleblagovnici nekaj predmetov v skupni vrednosti 8000 lir, med njimi neko igračko za svojega 6-letnega otroka. Pri priči so jo prijeli, aretirali in zaprli v ječo, zaradi brezbriznosti pa niso obvestili njenega moža, ki jo je obupan tri dni iskal po Turinu. Sele župan nekega kraja blizu Turina, kjer je družina doma, je končno lahko zvedel, kje je ženska. V domačem kraju jo vsi poznajo kot popolnoma pošteno žensko in to je potrdila med drugim »La Stampa«. Zato vam tudi pišem.

Zdi se mi namreč, da v veleblagovnicah vse preveč trdosrčno ravna z nesrečnicami, ki jih za hip premami skušnjava, bodisi zaradi revščine bodisi da so bolezensko nagnjene h kleptomatiji, kar pa je stvar, ki spada k zdravniku, ne pa v ječo. Veleblagovnice, ki imajo razstavljenega toliko blaga na doseg roke vsakomur, bi morale upoštevati, da vsi ljudje niso popolnoma normalni in da so poleg pravih tatov tudi drugi, pošteni, a šibke volje, ki se ne znajo včasih ustaviti skušnjavi. Zato naj bi takim brez škandala odvzeli izmaknjeno, jih opomnili in spustili, posebno ženske, ki imajo doma družino. Gotovo se ne bi več spozabile. Tako pa se zdi, da komaj čakajo, da se kaj zgodi, da povzročijo škandal in pahnejo ne le tiste, ki so kaj zakrivali, ampak tudi njihove družine v sramoto.

Tudi policija bi morala to upoštevati. Tako pa vse kaže, da se s posebno vnašo vnaša nad takimi majhnimi grešniki. Tudi v Trstu se dogajajo take stvari in pogosto imamo priložnost brati v listih, da so prijeli kakšno revno tržaško žensko ali kako Jugoslovanko in jih zaprli ter postavili pred sodišče — za nekaj sto ali tisoč lir. Sicer pa so blago itak vrnile. Kot ženska bi rada, da se napravi temu konec, posebno še, ker opažam, da so »pazniki«, ki imajo v dveh glavnih tržaških veleblagovnicah nalogo paziti na kupovavke, kar nesramno nezaupni in preže na vsak gib; verjetno komaj čakajo, da katero zagrabi in pokažejo tako svojo vnašo. Boga, če ni ta vnaša (za zaslužek) včasih pretirana in obdolžijo tatvine tudi take, ki so nedolžne. Bila sem namreč že priča, da se je to zgodilo. Policija in veleblagovnice naj bi rajši pazile, da se ne bodo ponavljale požarne katastrofe v trgovinah takega tipa. Radovedna sem, kaj bi se npr. zgodilo v takem primeru v znani petnadstropni veleblagovnici v središču mesta, ki ima samo dva ozka izhoda.

L. S., vaša bralka

imenovanje kardinala Šeperja na tako važno mesto v Vatikanu zadovoljstvo tudi zaradi tega, ker upamo, da bo pokazal kot pripadnik bratskega sosednjega hrvaškega naroda s podobnimi problemi razumevanje za vprašanja slovenskega bogoslužja med našimi manjšinami, tam, kjer jim ga odrekajo, kakor ponekod v Beneški Sloveniji in na Koroškem.

Kardinal Franjo Šeper se je rodil 2. oktobra 1905 v Osijeku na Hrvaškem. Višje teološke študije je končal na gregorijanski univerzi v Rimu. Mašniško posvečenje je prejel leta 1930, škofovsko pa 24 let pozneje. Nekaj časa je bil tudi Stepinčev tajnik. Po njegovi smrti je postal zagrebški nadškof in leta 1965 kardinal.

Kardinal Šeper slovi kot globoko veren človek, izredno podkovan v bogoslovnih vedah in mož sodobnih razgledov.

—0—

NOVOLETNA LOTERIJA

Letošnja novoletna loterija združena s tekmovanjem popevkarjev TV oddaje »Partitissima«, je pritegnila na milijone kandidatov za milijonske dobitke. Teh je bilo na razpolago za dobitke kar precej preko milijarde. Prvih šest dobitkov je znašalo od 150 do 100 milijonov lir. Poleg teh je bilo izžrebanih še 35 srečk po 15 milijonov lir vsaka.

Samo v Gorici je bilo prodanih 14.149 srečk, še nobeno leto ne toliko. To se pravi, da je vsak deseti prebivavec naše pokrajine po tiho upal na milijone. Zadnje dneve pred žrebanjem so prodajali srečke že pod roko za dražjo ceno. Na Svete tri kralje zvečer je pa bilo razočaranje tem večje. Od številnih dobitkov ni prišel niti eden v Gorico ali v Trst. Le eden za tolažbo v Videm.

Večina dobitkov je ostala kot po navadi v Srednji Italiji. Nekateri so mnenja, da velja tudi pri tej loteriji sama »kamora«.

ARENA JE POTREBOVAL REKLAMO

Beatrice di Savoia, ki se mudi zdaj v Mehiki, je tam izjavila časnikarjem, da ni nikoli rekla Mauriziju Areni, da ga bo poročila in da je on sam iznašel »vso to zgodbo, ker je igralec in potrebuje reklamo«. Tako je z nekaj besedami likvidirala »veliko ljubezen«, ki je nekaj mesecev polnila stolpce italijanskih — in ne samo italijanskih — časnikov. Pozabila pa je povedati, zakaj je pomagala delati reklamo zanj.

Utrlo vreme na Tržaškem

Letos so se dobresedno uresničile napovedi, da bo huda zima, glede na to, da smo imeli zelo suho, vroče in dolgo poletje. V nedeljo ponoči je začelo po močnem dežju, ki je padal ves popodan, tudi snežiti in v ponedeljek zjutraj je prekrivala snežna odeja, debela skoraj 10 cm, vso kraško planoto in segala vse do mesta. Opčine in še bolj drugi, bolj v notranjosti in višje ležeči kraški kraji so imeli in še imajo popolnoma zimski videz. To je prava srednjeevropska zima, posebno ker je pritisnil tudi hud mraz z burjo. Ceste so poledele in so postale nevarne. Posipati so jih morali z gramozom. Kljub temu je avtomobilski promet mnogo manjši. S tržaških ulic so skoro izginile jugoslovanske

MORALNI POMISLEKI O PRESADITVI SRCA

(Nadaljevanje s 1. strani)

jo vest. Pa tudi zakonodaje bodo morale določiti točne pogoje, v katerih se sme izvesti presaditev srca, in odgovornost zdravnikov, da se bodo lahko počutili bolj sigurni, tudi pred lastno vestjo.

Vse to so verjetno upoštevali tudi katoliški cerkveni krogi, ki so dali vedeti svoje mnenje preko vatikanske radijske postaje, ob smrti prvega človeka, ki so mu vsadili tuje srce, Washkanskya. Radio Vatikan je namreč v svojem komentarju pozitivno ocenil presaditev srca in vzpodbujal ljudi k upanju. V oddaji je bilo rečeno: »Kar se doslej človeštvu ni posrečilo, se bo lahko posrečilo v bodoče. Washkansky je sicer mrtev, ni pa mrtvo upanje. Mnoge operacije, ki niso danes nič posebnega, in se redno posrečijo, imajo za seboj dolgo pot poizkusov z večjim ali manjšim številom neuspehov. Če poizkus kljub skrbni pazljivosti in previdnosti ter upoštevanju vsega, kar zahtevajo znanost in moralna načela, ne uspe, ni nobenega razloga, da bi izgubili pogum in da bi razočarani prenehali s poizkusi.«

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

ODKRILI SO TIVOLSKEGA MORILCA

Policijskim organom v Ljubljani se je po sedmih mesecih potrpežljivega iskanja v sodelovanju z znanstvenimi zavodi posrečilo odkriti morilca 19-letne Nade Abruč. To je 29-letni postopač in vlomilec Jurij Krmec, od Device Marije v Polju pri Ljubljani. Zločin se je zgodil 10. junija lani ponoči v parku Tivoli v Ljubljani. Krmec je deklo napadel, ko je šla skozi park na ples, jo zavlekel za grm in zadavil. Dež pa je spral sledove za morilcem. Kljub temu policija ni odnehala, posebno glede na grozo in strah, ki ju je vzbudil ta zločin v ljubljanskem ženstvu. Morilec je zločin že priznal. Ljubljanci pa so si globoko oddahnili. S tem pa je tudi vrnjeno pošteno ime nekaterim mladeničem, ki so jim tisti, ki radi širijo čenče, verjetno tudi iz političnega sovraštva, podtikali — seveda ne javno — ta zločin.

Morilca so odkrili po prstanu, ki ga je ukradel svoji žrtvi.

avtomobilske tablice, videti je le še posamezne z znaki KP (Koper), PU (Pulj) in RI (Reka), ker so ceste ob morju manj nevarne.

Mraz na Opčinah je dosegel te dni — 12 stopinj, v Trstu pa se vrti temperatura okrog 3 - 4 stopinje pod ničlo.

Poledica je bila tudi kriva, da se je na openski železniški postaji smrtno ponesrečil mlad železničar iz Rojana. Pri premikanju tovornega vlaka mu je spodrsnilo na stopnici vagona, da je padel pod vlak, ki mu je odrezal glavo. Nesreča se je zgodila, medtem ko so še utripale lučke na velikem božičnem drevesu, ki je postavljen na peronu.

Tržaškega

Posledice in razplet politične krize

Kot je bilo pričakovati, je politična kriza, ki je na Tržaškem nastala zaradi stališča, katero je zavzela Slov. skupnost do vprašanja gradnje tovarne »Veliki Motorji« in nato do občinskega odbora v Trstu, sprožila živahno delovanje vodstev ustanovnih skupin same Slov. skupnosti. Vodstva posameznih skupin sedaj skrbno poučujejo novi položaj in določajo politično smer, ki jo bodo morali njihovi predstavniki zagovarjati v okviru skupne krovne politične organizacije.

Kot smo zvedeli, se je v ponedeljek sestalo vodstvo Slov. katoliške skupnosti in po analizi položaja potrdilo veljavnost sredinsko-leve politike. Vodstvo je hkrati zahtevalo čimprejšnje sklicanje seje sveta Slov. skupnosti, na katerem bodo predstavniki SKS obrazložili stališče svoje skupine.

Te dni se je sestalo tudi vodstvo Slov. demokratske zveze, ki se je prav tako izjavilo za ohranitev politike leve sredine ter hkrati postavilo zahtevo po reviziji sedanje strukture Slov. skupnosti. SDZ v bistvu zahteva, naj se natančno določijo pristojnosti posameznih političnih skupin pri določevanju splošne politične smeri skupne politične organizacije.

V sredo pa se je sestal izvršni odbor Slovenske krščanske socialne zveze in odobril naslednji dokument:

Izvršni odbor Slovenske krščanske socialne zveze v Trstu, zbran na seji dne 10.

GLASBENA MATICA TRST

V NEDELJO, 14. JANUARJA OB 17. URI V VELIKI DVORANI KULTURNEGA DOMA

KONCERT ORKESTRA GLASBENE MATICE

Dirigent:
OSKAR KJUDER

Solist:
ACI BERTONCELI
(klavir)

Na sporedu so dela skladateljev: Golemina, J. S. Bacha, L. van Beethovna in W. A. Mozarta.

januarja 1968, je razpravljajal o splošnem političnem položaju na Tržaškem, pri čemer je vzel na znanje tudi razvoj na Goriškem in v videmski pokrajini. Ugotovil je, da so dozoreli pogoji, ki omogočajo, da se odnosi med italijansko večino in slovensko manjšino postavijo na novo, pravično osnovo.

Da pa ti odnosi dejansko dobijo konkretno obliko in vsebino, je izvršni odbor SKSZ mnenja, da je nujno potrebno predvsem dvoje:

1. da se potrdi veljavnost politike leve sredine in da se ta politika vsebinsko in programsko poglobi, kot zahteva dinamična sedanjega časa;

2. da pri izvajanju te politike in pri njenem nadaljnjem programiranju ter poglobljanju polnopravno in odgovorno sodelujejo predstavniki slovenske manjšine, kate-

rim naj bo zaupana predvsem skrb za urejevanje in reševanje manjšinskih vprašanj.

Izvršni odbor Slovenske krščanske socialne zveze je prepričan, da sta za vodenje in izvajanje takšne politike zlasti neobhodno potrebna čimvečja angažiranost političnih predstavnikov manjšine same in hkrati podpora čimveč pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Zato je izvršni odbor SKSZ v Trstu sklenil:

a) poživiti in okrepiti svojo organizacijsko dejavnost;

b) vzpostaviti tesnejše sodelovanje z izvršnim odborom SKSZ v Gorici in s svojimi somišljeniki v Beneški Sloveniji ter Kanalski dolini;

c) prizadevati si, da bi po globlji in vsestranski analizi položaja in po razčiščenju določenih problemov prišlo do ustanovitve enotne politične skupine vseh Slovencev v Italiji, ki izpovedujejo krščanski svetovni nazor in ki se strinjajo z načeli krščanske socialne nauka;

č) zahtevati po svojih predstavnikih v vodstvenih organih Slovenske skupnosti v Trstu, naj se poglobi vloga ter zlasti natančneje določijo pristojnosti njenih ustanovnih skupin.

Izvršni odbor SKSZ poudarja, da so zanj še vedno polnoveljavni razlogi, zaradi katerih je leta 1962 prišlo tudi po prizadevanju predstavnikov SKSZ do ustanovitve Slovenske skupnosti, ki je in mora ostati krovna politična organizacija Slovencev v Italiji, a ki hkrati ima ter mora tudi v bodočnosti ohraniti značaj koalicije več političnih skupin, kajti to je prvi pogoj ter hkrati jamstvo, da bo zajela čimveč Slovencev in tako uspešno posegala v celotno javno življenje.

Dr. Gantar v upravnem odboru važne ustanove

Na seji deželnega odbora, ki je bila v torek, 9. t. m., so bili imenovani člani upravnega odbora Deželne ustanove za razvoj kmetijstva (ERSA). Ta ustanova, ki jo predvideva zakon št. 15 z dne 18. julija 1967, bo imela zelo važno vlogo za bodoči razvoj kmetijstva v deželi, saj bo dejansko programirala in usmerjala celotno delovanje na tem gospodarskem področju.

Za predsednika nove ustanove je bil določen Mario Lucca, odbornik za kmetijstvo v videmski pokrajinski upravi in znan, vodilni predstavnik videmske Zveze neposrednih obdelovalcev zemlje. V upravni odbor so bili imenovani predstavniki kmetovalcev in kmečkih delavcev, zastopnika konzorcijev za melioracijo, predstavniki združenih organizacij, nekaj visokih funkcionarjev deželnega odborništva in ministrstva za kmetijstvo ter trije izvedenci. Med temi je tudi dr. Drago Gantar, priznani slovenski tržaški komercialist in bivši profesor na slovenski trgovski akademiji v Trstu. Dr. Gantar je edini Slovenec v upravnem odboru in hkrati tudi edini član

NOVI URBANISTIČNI ZAKON

V deželnem svetu se je te dni pričela razprava o osnutku deželnega urbanističnega zakona, ki ga je predložil deželni odbor. Poročevalec večine je demokratijan Ribezzi, za opozicijo pa sta poročala komunist Bosari in liberalec Trauner. Gre za vsekakor izredno važen zakon, ker bo ta nadomestil vso obstoječo državno zakonodajo na področju urbanistike.

Osnutek novega zakona predvideva med drugim ustanovitev posebnih konzorcijev posameznih občin, katerih naloga bo, da sestavijo skupne regulacijske (urbanistične) načrte, oziroma da prilagodijo že obstoječe načrte novim zahtevam urbanističnega razvoja, pri čemer ne bo prišlo v poštev področje ene same občine, temveč ozemlje vseh občin, združenih v konzorcij.

Jasno je, da upošteva osnutek novega zakona splošne smernice deželnega načrta o gospodarskem programiranju, ki je bil v deželnem svetu sprejet pred kratkim.

OB ZAKLJUČKU TEČAJA O PLACAH IN SOC. ZAVAROVANJU

Prejeli smo:

Takoj ob ustanovitvi našega krožka smo komisijski za strokovno izpopolnjevanje zaupali organizacijo predavanj in tečajev, ki naj bo nudili našim članom, česar jim zgolj šolsko znanje ni moglo dati. Tako je odbor sklenil, da uresniči želje nekaterih članov, ter organiziral tečaj o plačah in socialnem zavarovanju. Predavateljsko nalogo je sprejel dr. Drago Gantar, znani tržaški komercialist in bivši profesor na trgovski akademiji.

Tečaj se je začel 9. novembra v prostorih Kulturnega doma ter se zaključil 21. decembra. Vpisanih je bilo 29 oseb, pretežno bivših dijakov trgovskega zavoda.

Določevanje plač in socialnih dajatev je dokaj zapleten posel in ni veliko tistih, ki so v tem. Zato je bil tečaj toliko bolj dobrodošel.

Dr. Gantar je smotno obdelal vse probleme, ki nastanejo pri izračunavanju plač on socialnih prispevkov. Vse to pa je še izpopolnil z jasnimi praktičnimi primeri in vajami.

Tečaj ni bil nikakor lahek, posebno za tiste, ki so se s to snovjo prvič spoprijeli. Smemo trditi, da je tečaj dobro uspel, in vodstvo K.A.S.T.E. si bo prizadevalo, da bo še organiziralo tečaje o temah, ki najbolj zanimajo naše člane in uradnike sploh.

K. A. S. T. A

s Tržaškega, kajti vsi ostali so iz videmske ali goriške pokrajine.

Dr. Gantarju k imenovanju na važno in odgovorno mesto iskreno čestitamo in mu želimo mnogo uspeha pri njegovem delu v korist kmetovalcev.

—0—

Nabrežina:

POMOČ KMETOVALCEM

Občinski uslužbenci so te dni razdelili kmetovalcem iz vseh vasi v občini posebne kupone, s katerimi lahko brezplačno dvignejo pri kmetijskem konzorciju v Ronkah ali v Trstu določeno količino močne umetne krme. Kupone je izdalo Kmetijsko nadzorništvo, ki je po prizadevanjih občinske uprave prejelo od deželnega odborništva za kmetijstvo določeno vsoto denarja kot pomoč od hude lanske suše prizadetim kmetovalcem. Skupno je bilo v nabrežinski občini razdeljenih 130 kuponov. Količina nakazane krme je odmerjena po številu živine, ki jo redi posamezen kmetovalec.

SKOFIJSKA ROMANJA

Na praznik Treh kraljev je imel nadškof Cocolin slovesno mašo v stolnici, med katero je pridigal o pomenu »leta vere«. V tej zvezi je oznanil tudi več pobud, ki naj utrdijo veropoeincev in skupnosti v nadškofiji.

Med temi pobudami je naštel v prvi vrsti škofijska romanja, ki so v načrtu za to leto. Od 23. do 26. maja bo trajalo romanje na grob svetih apostolov Petra in Pavla v Rim. Namenjeno je v prvi vrsti delavcem in njih družinam. Drugo romanje ima za cilj božjo pot v Lurdu. Udeležili se ga bodo predvsem bolniki; točen datum še ni določen.

Najobsežnejše pa bo romanje v Oglej, kjer bodo zbrani zastopniki iz vseh župnij škofije počastili kraje, odkoder se je širila vera med Slovence.

CERKVENO ODLIKOVANJE

Goriški rojak msgr. Slavko Bavdaž, doma s Solkanskega polja, je prejel pred kratkim od papeža visoko cerkveno odlikovanje. Imenovan je bil za papeškega prelata.

Gospod Bavdaž živi že dolgo let v Rimu in je uslužben v vatikanski kuriji pri koncilski kongregaciji. Gospodu prelatu čestitam k visokemu in zasluženemu imenovanju.

OBNOVA OSEBNIH LISTIN

Občinska uprava opozarja vse, ki jim je zapadla osebna izkaznica, naj jo pravočasno obnovijo. Isto velja tudi za prepustnice, ker se dostikrat pripeti, da pridejo ljudje na obmejno stražnico z zapadlo prepustnico in se potem jeze, če jih obmejni organi ne puste čez.

Drugi so pa pozabljivi v svojo škodo. Ne vedo, da velja od 1. januarja drugačna postava za obnovo potnih listov. Ni več potreben kolek za 2000, marveč zadostuje za 1000 lir. Marsikdo pa je po stari navadi že pritisnil kolek za 2000 lir.

NAJ SE JAVIJO BIVSI UJETNIKI IZ ORIOPISKOV

Iščejo se bivši ujetniki iz taborišča Oriopiski v Rusiji, ki so bili tam internirani skupaj z Renatom Fassijem, letnik 1922, ki je zdaj v bolnišnici v Genovi. Prijave poslati na naslov: Notaio Ottavio Ferrando, Genova-Teglia (abitazione).

Javna dela in prosveta v Števerjanu

Naše prometne zveze, to se pravi naše ceste, so še vedno v delu. Tako na primer cesta preko Oslavja, ki jo popravlja podjetje Mattioli. Zaradi usadov mora graditi velike zidove in podporne oboke, kar je dela zakasnilo za dobre tri mesece. Na kraj popravil je treba napeljati tudi dosti materiala. Popraviti bo treba tudi glavno cesto od Bukovja do Grojne. Cestišče samo je še dobro, treba jo bo pa pokriti z novo asfaltno plastjo. Za stroške, okrog pet milijonov bo občina naprosila deželo za prispevek.

Občinska uprava si tudi prizadeva za podobno javno razsvetlavo po vseh občinskih zaselkih. Namestila bo 150 neonskih žarnic. Tu bo okrog 10 milijonov stroškov; polovico vsote bo menda krila dežela.

Poleg teh javnih del moramo zabeležiti tudi gradnje in obnove po zasebni pobudi. Z veseljem ugotavljamo, da se bo menda že v dveh mesecih uredila v novem župnij-

Naša, že tako skromna Gorica, ni tudi letos poznala velikih podvigov za silvestrovo noč in novo leto.

Družabnih prireditvev, razen v Telovadni dvorani in v »Lanterni« na gradu, ni bilo. Slovenski meščani pa že itak vrsto let ne pridejo skupaj pri kakem družabnem silvestrovanju. Ne poznamo več niti kakih čitalniških večerov kot pred sto leti. Mladina se je po svoje zabavala na kakih plesih v zaključenih družbah, starejši so se pa zbirali k silvestrovim večerjam po raznih gostiščih. Opolnoči je pokalo nekaj petard, lokomotive so žvižgale, avti hupali, običajnega metanja stare posode in črepinj skozi stanovanjska okna pa ni bilo. Na obmejnih blokkih so si podajali roke stražniki z obeh strani in si prijateljsko napivali.

V porodnišnici so proslavili rojstvo prvega letošnjega prebivalca goriške pokrajine, ki je Slovenec in se imenuje Sebastijan.

Goričane je za novo leto presenetila snežna belina po vseh okoliških hribih. V mestu je pa dopoldne lilo kot za Mihelovo. Zato so pa bile vse cerkve bolj polne. V stolnici je maševal nadškof Cocolin, ki je tolmačil papeževo mirovno poslanico in je zaključil, da moramo tudi mi ob meji, ljudje raznih jezikov, postati stvaritelji miru in da moramo premagati vse razprtije in sovraštva v iskanju napredka, ki je dobrina vseh sinov istega Očeta.

Sovodnje:

ZADEVA TAJNIKA

Zadeva namestitve novega občinskega tajnika v Sovodnjah je postala že načelne važnosti. Gre namreč za to, da bi občinski tajniki v slovenskih občinah v resnici tudi obvladali slovenščino, ne pa jo samo od daleč poznali.

Vprašanje se je odprlo prav v Sovodnjah, kjer je dosedanji tajnik Primo Cresta uradno prestavljen v Staranzano. Župana iz

skem kulturnem domu mala dvorana za nastope in društvene vaje. Prosvetno življenje se bo potem še bolj razmahnilo. Števerjan se obnavlja tudi v trgovinskem oziru. Na Bukovju pri Trpinu imamo od Novega leta dalje moderno samopostrežno trgovino. — Pa še nekaj o vinskih cenah. Dober tokaj in merlot gresta v prodaj od 290 lir navzgor. Dobra kaplja doseže tudi ceno 320 lir. Pridelovalci pa ne silijo prodaje, ker čakajo še boljši kup.

Na občini smo že nekaj časa brez občinskega tajnika, ker je dosedanji, ki je opravljal tajniške posle tudi v Sovodnjah, prestavljen na drugo mesto. Potrebno je, da se dogovorita oba župana za enega kandidata, ki bo obvladal slovenščino ne samo po goli obliki. Nujno je tudi potrebno, da predlagata obe županstvu prefektu v potrditev osebo, ki je pristojna v goriško pokrajino, ker ima spričo dotoka prišlecev vedno več domačih brezposelnih intelektualcev.

Iz Goriške

Začetek novega leta

Sovodenj in iz Števerjana, kjer je Cresta tudi istočasno opravljal tajniško službo, sta posredovala pri prefektu, naj bi se imenovala za tajniške posle taka oseba, ki v bistvu obvlada slovenščino.

Prefekt je obljubil, če mu bodo predlagali osebo s pravno ali politično fakulteto. Posebne tajniške izpite bo lahko opravil kasneje. Načelno je torej zmagalo pravilo, da bodi v slovenskih občinah tajnik popolnoma več slovenščine, seveda s predpisanimi izpiti za tajnika. Tako bi moralo biti tudi v jezikovno mešanih občinah, a do tega smo še daleč.

NAGRAJENI ŽIVINOREJCI

V soboto dopoldne so razdelili v dvorani pokrajinskega sveta v Gorici nagrade za izboljšanje živinoreje in perutninarstva. K natečaju se je priglasilo 163 gospodarjev. Nagrajenih jih je bilo 140 z nagradami od 400 tisoč lir navzdol v skupnem znesku 10 milijonov lir. Nekateri so za izboljšanje hlevov in kurnikov prejeli samo častne diplome.

Prvo nagrado za živinorejo si je priboril kmetovavec Brandoli iz Gradiške, drugo pa Ivan Brajnik. Vseh slovenskih nagrajencev med živinorejci in kokošerejci je bilo 25. Pokrajinski kmetijski odbornik Vezil je povedal, da je bilo vloženih v okviru tega natečaja 65 milijonov lir za izboljševalna dela. Letos ima pokrajinska uprava v načrtu še druge pobude za povzdigo kmetijstva.

TRGOVINE NA DROBNO

V goriški pokrajini se počasi, a stalno viša število trgovin s prodajo na drobno. V zadnjih petih letih je bilo izdanih sto novih trgovinskih dovoljenj, za prodajo tkanin in oblačil. Takih trgovin imamo v pokrajini že 671, to se pravi eno na vsakih 209 prebivavcev. To je več kot državno povprečje, kjer pride na vsakih 246 prebivavcev po ena trgovina te vrste.

Na drugem mestu za trgovinami z oblačilnimi izdelki so prodajalne obuval in usnjenih izdelkov; teh je 63. Približno enako je število trgovin z drobnarijami in kuhinjskimi potrebščinami. Precej pa imamo zlatarn in urarn, kar 44. Za temi so na vrsti trgovine s pohištvo, klobučaren je pa samo 11. Na zadnjem mestu so trgovine s krznom, in sicer samo ena.

Iz razporedja in vrste trgovin se delno spozna tudi socialno stanje goriškega prebivalstva.

SEDEŽ ZELENEGA KRIŽA

Sedež goriškega Zelenega križa, te res potrebne ustanove, je še vedno predmet stalnih razprav na občinskih sejah. Sedanji prostori so res že več kot neuporabni. Za novi sedež so obljubljeni zgradbe zdaj tu, zdaj tam, a vse je vedno zaspalo.

Na zadnji mestni odborovi seji so pa vendar sklenili, da se bo poslopje zgradilo, in sicer na kraju sedanje hiše Zelenega križa. Občina mu bo zemljišče podarila. Zidanje bo pa financirala goriška posojilnica-Mont. Na ta način bo morda to vprašanje še letos rešeno.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Dr. Andrej Gosar = osemdesetletnik

Pred kratkim je v Ljubljani na Mirju na tihem obhajal svojo osemdesetletnico dr. Andrej Gosar, veliki slovenski strokovnjak za socialna in gospodarska vprašanja in domoljub.

Delo dr. Gosarja je neločljivo povezano s slovensko zgodovino v času med obema svetovnimi vojnami. Kot mlad znanstvenik je znanstveno dalje razvijal socialne ideje dr. Janeza Evangelista Kreka dopolnjujoč lastna spoznanja z najnovejšimi in najbogatejšimi dognanji tujih gospodarstvenikov in sociologov. Bil je prvi, ki je seznanjal slovenski svet z njihovimi dognanji in nauki, v času, ko so komaj vzbujali pozornost tudi v tujini. Če danes prebiramo njegovi knjigi »Za nov družabni red« in druge razprave, se čudimo modernosti in bistrosti njegovih tez.

Imel pa je velik smisel tudi za čisto konkretne probleme, ko ga včasih pri učenjakih pogrešamo. V založbi Kocbekove revije »Dejanje« je med drugim izdal tik pred drugo svetovno vojno brošuro, v kateri je s številkami dokazal, kako je bivša kraljeva Jugoslavija gospodarsko izkoriščala Slovenijo, in kritiziral bjejski sporazum Cvetković-Korošec-Maček, ki je dal nekaj avtonomije Hrvatim, ne pa Slovincem, pod izgovorom, da »zdaj še ni prišel čas, da bi tudi Slovenci zahtevali avtonomijo«. Kmalu nato pa je prišel čas, ko se je pokazala vsa kratkovidnost in slepota dotedanje centralistične jugoslovanske politike in politike oficijelnih slovenskih prvakov, ki Slovencev niso politično pripravili na prihajajoče vihere in jim niso določil narodnega političnega in socialnega programa.

Socialno čutenje in politična jasnovidnost ter kritičnost dr. Andreja Gosarja sta bila trn v mesu za uradne »voditelje« slovenske, tudi katoliške politike, ki so ga zato izrinili iz političnega življenja, na veliko škodo bivše SLS same, ki je tako ostala oprta s svojim desnim krilom povečini na vaške bogataše, zanemarila pa je agrarni in delavski proletariat. Dr. Gosar se je tiho posvetil predvsem svojemu znanstvenemu delu in slovenski univerzi.

Med vojno je moral skupaj s prof. Jakobom Solarjem tudi v koncentracijsko taborišče Dachau, iz katerega pa se je srečno vrnil. Takrat in vedno je bil idejno in moralno trdnega katoliškega slovenskega razumnika.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU KULTURNI DOM

Oskar Wilde:

»KAKO VAŽNO JE BITI RESEN«

(komedija v treh dejanjih)

Prevod: Mira Mihelič

Scenograf: ing. arch. Niko Matul

Kostumograf: Anja Dolenc

Režiser: Jože Babič

PREMIERA:

V petek, 12. januarja ob 21. uri ABONMA: PREMIERSKI.

PONOVITVE:

V soboto, 13. januarja ob 21. uri ABONMA: I. PONOVIŠTEV SINDIKALNI; v sredo, 17. januarja ob 20. uri ABONMA: DIJASKI; v četrtek, 18. januarja ob 21. uri; v nedeljo, 21. januarja ob 17. uri ABONMA: NED. POP. INVALIDSKI; v ponedeljek, 22. januarja ob 21. uri ABONMA: SPORTNI; v nedeljo, 28. januarja ob 16. uri ABONMA: OOKLIŠKI.

V ponedeljek, 15. januarja v Katoliškem domu v Gorici ob 15. in ob 18. uri.

Marija Holkova

»PEPELKA«

(pravljica igra v štirih dejanjih)

Prodaja vstopnic za predstave v Kulturnem domu vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; ob nedeljah in praznikih samo eno uro pred pričetkom predstav. Rezervacije na tel. 73-42-65.

Ob njegovem 80-letnem jubileju mu voščimo še mnogo let zdravia in da bi dočkal plodove svojega socialnega dela.

RADIJSKI JAVNI KONCERTI

Tržaški sedež RAI-ITALIJANSKE RADIOTELE-VIZIJE je pripravil, kakor že v prejšnjih sezonah, za to sezono več nizov koncertov in med temi tudi vrsto javnih prireditev za sporede v slovenskem jeziku.

Postaja Trst A v slovenskem jeziku ima namreč v načrtu štiri koncerte, ki so v celoti posvečeni samospevom štirih tržaških slovenskih skladateljev: Ivana Grbca, Vasilija Mirka, Marija Kogojca in Brede Ščekove. Prvi teh koncertov, na katerem bosta nastopila sopranistka Ljuba Berce-Košuta in pianist Gabrijel Pisani, bo v ponedeljek 15. januarja, ob 21.00 uri v avditoriju »A« radijske postaje v ulici Fabio Severo, 7. Spored obsega 17 samospelov Ivana Grbca; trinajst teh samospelov bo doživelo prazgodbo.

Vabila bodo občinstvu na razpolago v veži sedeža na dan koncerta.

KOCBEKOVE »LISTINE« NI VEČ NA ZALOGI

Glavni urednik Slovenske Matice v Ljubljani dr. France Bernik, je dal za novo leto intervju za neki ljubljanski časnik in je v njem opozoril na dejstvo, da Slovenska Matica skoraj ni bila prizadeta v času reforme po znižanju naročnikov in kupcev knjig, kot marsikatera druga založba. Njene knjižne zaloge se manjšajo, četudi izdaja samo take knjige, ki ne prijajo lahkemu in plehkemu okusu. Tako je bil prvi del Slovenske književnosti v visoki nakladi 5000 izvodov razprodan v pičem poldrugem mesecu.

»Prav tako pa tudi nimamo več na zalogi Kocbekove »Listine« je pristavil dr. Bernik.

DVE IZVIRNI KNJIGI

Pred kratkim smo javili, da je izšla v Trstu nova pesniška zbirka Vinka Beličiča »Gmajna«, v založbi »Mladike«. Kot smo zvedeli, se zbirka ne pričakovano dobro prodaja, kar dokazuje, da čuti tudi sodobni človek potrebo po tihem glasu poezije in ne le po hrupu motorja.

Skoraj istočasno pa sta izšli še dve izvorni deli v Trstu bivajočih avtorjev. Pri goriški Mohorjevi družbi je izšla knjiga nekakih miniaturnih, lahko bi rekli skrajno zgoščenih, liričnih novel Stanka Janežiča »Tržaški obrabi«, s podnaslovom Slike in zgodbe, z ilustracijami slikarja Avrelija Lukežiča. Mohorjeva družba v Celovcu pa je izdala zgodovinsko povest »Moč ljubezni«, ki jo je napisal Franc Jeza. V njej opisuje na izviren način epizodo iz dobe naselitve Slovencev. Osebam je skušal dati realistične poteze. Povest je izhajala svoj čas v »Mladiki«.

Vse tri knjige so dokaz, da slovenska literarna ustvarjalnost na Tržaškem ne hira.

Hlavatyeva razstava v Občinski galeriji

Robert Hlavaty bo razstavljal od 10. do 18. januarja v Občinski galeriji v Trstu. Razstavil bo svoje akvarele, v katerih je, kot znano, neprekosljiv mojster. Hlavaty je pesnik, ki izraža svojo poezijo z akvareli, tako v črtah kot v barvah. Zato bo njegova razstava posebno razveseljivo dogodek za vse, ki poznajo in ljubijo njegovo slikanje, ker jim bo nudila nov globok umetniški užitek, pa tudi priložnost, da izberejo iz tega bogastva kaj za okras svojega doma. Hlavatyevi akvareli so ponos vsakega kultiviranega slovenskega doma v Trstu — kdor je tako srečen, da jih poseduje —, vendar pa ni tako lahko priti do njih in tudi ne dobiti pregled nad Hlavatyevim ustvarjanjem in se orientirati v njem. Ta razstava bo to omogočila.

V katalogu ga predstavlja kritik Giulio Montenero in piše med drugim: »Kras je upodobljen v trenutnosti določenega časa. Sneg še ni legel na tla. Ziblje se kot nestvarna svetloba med temnimi hišnimi zidovi. Prav ta je tisti trenutek, ki mu je usojeno večno trajanje. Kontrast med čustvom in podobo se zaključuje v hipu, ko ga spo-

RAZSTAVE V LJUBLJANI

V razstavnih dvoranah Moderne galerije v Ljubljani je bila odprta do 7. t. m. retrospektivna razstava kipov Toneta Kosa. V petek, 12. t. m. pa bodo v istih prostorih odprli razstavo slik Gabrijela Stupica iz obdobja 1941-1967. Gabrijel Stupica spada med najvidnejše slovenske slikarje.

V Mali galeriji je prirejena razstava slik Jožeta Ciuha, ki se uveljavlja tudi kot publicist-potpisec. Zadnji čas so vzbudili precejšen polemični odmev v javnosti njegovi zapiski iz Argentine, kjer je obiskal med drugim dr. Tineta Debeljaka in nato v tisku opisal svoje vtise o njem in njegovi družini.

V Mestnem muzeju v Ljubljani je odprta razstava »Stanovanjska kultura v biedermaierski dobi v Ljubljani«, v Slovenskem etnografskem muzeju pa razstavi slikarstva na panjskih končnicah na Slovenskem in o Lužiških Srbih. Razveseljivo je zanimanje Slovencev na ta najmanjši slovanski narod, ki nam je v marsičem in tudi po zgodovini tako soroden.

REBULOV NOVI ROMAN

Kot smo zvedeli, je Slovenska matica v Ljubljani za eno leto odložila objavo novega Rebulovega romana v štirih delih (a v eni, četudi obsežni knjigi), baje iz tehničnih razlogov. Prvotno je bilo določeno, da bo izšel roman letos.

Roman je zajet iz rimskega časa, a obravnava vprašanja, ki mučijo tudi modernega človeka, posebno slovenskega. Vsem, ki ljubijo Rebulovo pripovedništvo, je žal, da bodo morali čakati na zanimivo knjigo eno leto več.

VELIKA RETROSPEKTIVNA SPACALOVA RAZSTAVA V MUZEJU REVOLTELLA

Umetnostni muzej Revoltella v Trstu pripravlja v svojih dvoranah veliko retrospektivno razstavo grafik Lovjeta Spacala. Razstava bo obsegala 160 grafičnih listov. To bo doslej sploh največja razstava našega slikarja, ki je vzbudil zlasti s svojimi nagradami na beneški Biennali pozornost svetovne javnosti.

SLOVENSKE KNJIGE V NEMSCINI

Zahodnonemška založba Paulus Verlag bo v kratkem izdala v prevodu mladinsko povest Smiljana Rozmana »Čudežni pisalni strojček«. V načrtu pa ima še tri dela iz slovenske književnosti.

Pred kratkim je izdala izbor novel Iva Andrića »Jelena«, za katerega je napisal sklepno besedo slovenski germanist Peter Zobec.

PROCES V MOSKVI

V Moskvi sodijo štiri mlade pisateljice. Večraj so končani zaslišanje štirih pisateljic. Ginsburga, Dobrovoljskija in 21-letno Vero Laškovo. Dolžijo jih zveze z ruskimi emigranti

—0—

V petek ob 20. uri bo imelo kat. prosvetno društvo »Fr. B. Sedej« v Števerjanu kulturni večer. Predaval bo prof. Bednarik o liku in delu nadškofa Sedeja; vmes bodo recitacijski vložki. Predavanje bo v dvorani na Križišču.

znano, da je ta zelo labilni prizor resničen in naš.

V diarijski igri je skrivnostna slovesnost. Velike in temačne ladje, ki drsijo nad tihimi globinami pristaniških voda; dvoje luči železarne — dvoje robotičnih oken in žrel plavžev; nebo, listi, sneg, dež na kraški planoti.

Hlavaty je ubral pravo pot že od vsega začetka. Tudi v najbolj zgodnjih akvarelih je že ta vznemirljivi dialog med liričnostjo posamezne izpovedi in osornim odkritjem, da je v stvarih nekaj gotovega...

Giulio Montenero je pozabil povedati to, da si človek ne more kaj, da ne bi ljubil Hlavatyevih akvarelov, ker so tako intimno naši, kakor je naša kraška pokrajina, ki jo najdemo v njih. Ali pa se mu je zdelo to tako samoobsebi umevno, da ni hotel izgubljati besed o tem. To ponovno dokazuje ta razstava.

Odprta je ob delavskih od 10.00 do 13.00 in od 17.00 do 20.00, v nedeljo pa od 10.00 do 13.00.

99 prvič v Beneški Sloveniji

Na praznik Svetih treh kraljev so se srečali beneško-slovenski izseljenci na petem dnevu emigranta (izseljenca), ki ga vsako leto prireja prosvetno društvo »Ivan Trinko« v Čedadu. Na večeru v društvenih prostorih je bilo prisotnih precejšnje število Beneških Slovencev in tudi nekateri občinski odborniki.

Navzoče rojake, zlasti domačine, ki so se za praznike vrnili v rojstne vasi, sta pozdravila društveni predsednik Kont in tajnik Predan. Govorniki so izrazili željo, da bi našli vsi domačini zaposlitev in kruh v domovini. Prijetni sestanek, ki je v vseh vzbujal občutek tople domačnosti, je pozivil orkester in Birtičevi »Beneški fantje«.

V nedeljo je pa bila po dolgih letih

menda prva slovenska kulturna prireditev v Beneški Sloveniji. Slovensko gledališče iz Trsta je nastopilo v župnijski dvorani v Špetru Slovenov s šaloigro »Anarhist« v domačem narečju. Vložni zbor so peli pevci iz Štoblanka. Z organizacijo obeh prireditev so pokazali naši rojaki ob Nadiži velik kulturni napredek.

Čenta:

STARE NAVADE

V marsikaterih večjih krajih na ravnini pod Beneško Slovenijo obhajajo za praznik Razglašenja še vedno različne stare navade in običaje. V Čenti se razvije v popoldanskih urah srednjeveški sprevod iz palače Frangipane do trga Libertà, kjer se sreča s sprevodom treh kraljev. Ti prinašajo v mesto darove iz jesenskih plodov. Nato se vse ljudstvo in oba sprevoda pomikajo v spremstvu baklenoscev proti Koji, kjer zažgo mogočen trikraljevski kres. Odgovorijo mu manjši kresovi, imenovani »pignarni« po vseh okoliških gričih. Kakor pri nas za Ivanovo, tako po Furlaniji, okrog Krmina in tudi po nekaterih beneško-slovenskih vaseh zažigajo kresove za svete Tri kralje; to je stoletna navada. Iz plamenov prorokujejo stari, kakšna bo letina.

Druga navada se je ustalila v Čedadu pri slovesni maši ob prazniku Svetih treh kraljev. Diakon poje evangelij z viteškim mečem patriarha Markwarda v rokah. Z njim podeli vernikom tudi blagoslov. Obred spominja na burne patriarške čase, ko so se oglejski očaki bojevali s Habsburžani za svojo posest.

Svojevrstna navada se je obdržala tudi v Huminu. Tam imajo za Razglašenje »tolarsko mašo«. Pri slovesni deseti maši pride v cerkev župan v spremstvu mestnih kli-

carjev, oblečenih v srednjeveške noše. Pri darovanju pristopi k oltarju in daruje mašniku srebrn tolar Marije Terezije na srebrnem podstavku, ki ima vrezane podobe stolnice, mestne hiše in gradu.

Landar:

SVOJEVRSTNA POLNOCNICA

Nekaj tajinstvenega in posebnega je božična polnoccnica, ki se daruje v staroslavni Landarski jami. Skupina jamarskih raziskovalcev, v prvi vrsti iz Tržiča, je dala pobudo za to svojevrstno polnočno mašo v osrčju beneško-slovenske zemlje že leta 1964.

V skalni cerkvi sv. Ivana v Čele, ki so jo sklesali slovenski stavbeniki visoko gori nad prepadnimi skalami že leta 1477, je božična svečanost začela privabljati najprej domačine, polagoma pa tudi sosede in tujce celo iz Vidma in Trsta.

S TRŽAŠKEGA

RAZPIS NATEČAJA

1. Uradni list št. 312 z dne 15. 12. 67.

MINISTRSTVO ZA JAVNE FINANCE

Izpitni natečaj za 48 mest inženirja za vodilno kariero pri perifernih katastrskih upravah in pri davčnih tehničnih službah. Zapadlost natečaja: 16. 2. 68. Starost: 18 — 32 let. Doktorat civilne ali inženirske inženjerije.

2. Uradni list št. 300 z dne 1. 12. 67.

MINISTRSTVO ZA JAVNO SOLSTVO

Izpitni natečaj za 60 mest svetnika 3. razreda za vodilno karjero pri osrednji upravi javnega šolstva in pri šolskih skrbništvih. Zapadlost natečaja: 2. 2. 68. Starost: 18 — 32 let. Doktorat jus. leposlovje, filozofija, politične, socialne, in adm. vede.

3. Uradni list št. 313 z dne 16. 12. 67.

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Izpitni natečaj za 130 mest tipkarja pri sodnih uradih. Zapadlost natečaja: 17. 1. 68. Starost: 18 — 32 let. Diploma zavoda prve stopnje.

K. A. S. T. A

Zahvala

Ob bridki izgubi mojega predragega moža

Ing. JOSIPA RUSTJE

se prisrčno zahvaljujem vsem prijateljem, znancem in predstavnikom, ki so mi stali v bridki uri ob strani. Posebno zahvalo sem dolžna g. župniku iz Pevme, čč. duhovščini, p. vcem, prof. Be' nariku g. Legiši in g. Gorkiču za poslovilne besede. Najtopleje se zahvaljujem g. primariju dr. Milanu iz civilne bolnišnice za res požrtvovalno skrb in strežnemu osebju za nego, ki so jo izkazali našemu pokojniku.

Gorica, 6. januarja 1968

Zalujoča žena: Marica Rustja

Namesto cvetja na grob pok. ing. Josipa Rustje daruje Knjigarna Fortunat v Trstu 10.000 lir za Alojzijevišče v Gorici in 10.000 lir za Zavod sv. Družine.

Nürnberška „železna devica“

Bram Stoker — Prevedel F. J.

10

»Imenitno!«, je dejal. »Mislim, da še nisem tako užival, odkar sem odpotoval iz New Yorka. Razen pretepa z nekim francoskim mornarjem v Wappingu, kar pa tudi ni bilo bogve kaj, nisem doživel še nobenega pravega užitka na tej stari celini, kjer ni niti medvedov, niti Indijancev, ki bi skrbeli, da človeku ni dolgčas. Počasi, rabelj! Nikar preveč ne hiti. Za svoj denar bi rad tudi nekaj imel.«

Paznik je moral imeti v sebi nekaj krvi svojih prednikov v tem pošastnem stolpu, ker je uravnaval napravo z premišljeno in preizkušeno počasnostjo, tako da so se železna vrata v petih minutah komaj nagnila za nekaj centimetrov. Ta počasnost je končno premagala Amelio. Videl sem, kako so ji postale ustnice bele, kako je njeno telo ohlajnilo v mojih rokah. Ozrl sem se naokrog, kamor bi jo posadil. Ko pa sem se spet ozrl v njen obraz, sem opazil, da nepremično strmi v nekaj zraven Železne device. Sledil sem njenemu pogledu in zagledal črno mačko, ki se je ravnokar priplazila bliže. Njene zelene oči so se svetile kot luči, ki oznanjajo nevarnost v temi, in njihov žar se je zdel še pošastnejši spričo krvi, s katero je imela pomazan ves kožuh in smrček.

Zakričal sem: »Mačka! Pazite na mačko!« Kajti ravno tedaj je švignila pred Železno devico. Bila je podobna zmago-slavnemu demonu. Njene oči so se divje lesketale in dlako je imela tako naježeno, da se je zdela dvakrat večja, kakor je bila v resnici. Trup pa je imela iztegnjen kakor tigr, preden skoči.

Eliasiu Hutchesonu pa se je zdelo še zabavno, ko jo je zagledal.

»Za vraga,« je dejal, »spominja me na indijansko squaw, ki se je pobarvala za bojni pohod. Brcnite jo proč, če bi se zakadila vame, zdaj ko me je ta mojster tu tako zvezal, da se ne morem ganiti. Napni spet vrv, rabelj! Nikar je ne spusti, če ne, sem gotov!«

V tistem hipu pa je Amelia resnično omedlela in jaz sem jo moral trdno zgrabiti okrog pasu, da ni padla na tlak. V hipu, ko se je to zgodilo, sem zagledal, kako se je črna mačka skrčila za skok. Skušal sem jo brcniti proč, toda tedaj se je že pognala s peklenkim krikom, a ne v Hutchesona, kot smo pričakovali, ampak pazniku v obraz. Njeni kremplji so divje orali po njegovem obrazu in preko oči, da ga je v hipu oblila kri.

S krikom groze, ki jo je občutil še prej

kot bolečino, je mož odskočil in izpustil vrv, ki je držala nazaj železna vrata. Jaz sem planil, da bi jo ujel, vendar je bilo že prepozno, ker je švignila kot blisk po valju in težka gmota vrat je z lastno težo padla navzdol.

Preden so se vrata zaloputnila, sem še zagledal za bliskovit hip obraz najinega ubogega potnega tovariša. Zazdel se je zamrznjen od groze. Njegove oči so bile izbuljene od sstrahu, iz njegovih ust pa ni bilo glasu. In naslednji hip so konice opravile svoje delo. Na srečo je bila Hutchesonova smrt nagla. Ko sem skušal odpreti vrata, so se upirala, kajti konice so se tako globoko zarile v kost lobanje, da so dvignile truplo z vso njegovo težo, in zvezano kot je bilo, je zamolklo padlo po tlaku. Medtem se je toliko obrnilo, da je gledal obraz navzgor.

Jaz sem skočil k ženi, jo dvignil in odnesel ven, ker sem se bal, kaj bo, če se prebudi iz omedlevice in vidi ta prizor. Položil sem jo na klop zunaj in tekel nazaj. Paznik se je naslanjal na lesen trup Železne device in stokal ter si držal krvavi robc na oči. Ob glavi ubogega Američana pa je sedela mačka in glasno predla, ko mu je lizala kri, ki je tekla iz votlih vdolbin njegovih oči.

Mislim, da me nihče ne bo obtožil okrutnosti, ce sem zagrabil enega od starodavnih rabljevih mečev in jo presekal na dvoje.

KONEC